

Rekenhof

Rekeningenrapport over 2023

Dag van de publieke sector

3 december 2024
Annabel Vanderhaegen

DEZE PRESENTATIE OMVAT

- 1 Certificering van de rekeningen:
eerst het *brede* beeld, daarna in *close up*
- 2 Duiding bij de begrotingsuitvoering

Twee 'brillen' waarmee het Rekenhof naar de rekeningen kijkt

1

Waarheidsgetrouwheid van de rekeningen

(art. 10 §1/1 algemene bepalingenwet 16 mei 2003, art. 44 VCO)

→ certificering = oordeel over de betrouwbaarheid van de rekening

('kloppen de cijfers?')

- Zonder voorbehoud (goedkeuring)
- Voorbehoud
- Afkeuring
- Onthouding

≠ uitspraak over de gezondheid van de financiën

Hoofdstukken 2 en 3

2

Duiding

(art. 62 VCO)

Bijv.

- duiding bij de financiële resultaten;
- toetsing aan normen van de Vlaamse overheid;
- budgettaire risico's ;
- commentaar bij de BBT;
-

Vooraf hoofdstuk 4, maar ook in andere hoofdstukken

1

**CERTIFICERING:
Geven de rekeningen
een getrouw beeld van de werkelijkheid?**

.....
Hoofdstukken 2 en 3

Eerst het *brede* beeld

De oordelen ...

Samenvattend:

1) Ministerie (algemene rekening)

- **jaarlijkse geldstromen** (*uitvoeringsrekening, ESR-rekening, resultatenrekening*) worden betrouwbaar weergegeven
- **vermogen** (*de bedrijfseconomische balans*) nog verbeteringen nodig, m.n. voor de werken burgerlijke bouwkunde, het kunstpatrimonium en terreinen en gebouwen (3 x schattingen)

2) Instellingen: bijna allemaal goedkeuring

... en nu *in close up*

Algemene rekening (Ministeries)

- 1 bedrijfseconomische rekening (*balans, resultatenrekening, toelichting*)
- 2 uitvoeringsrekening begroting
- 3 geconsolideerde ESR rekening

Algemene rekening

- 1 bedrijfseconomische rekening

Oordeel: onthouding

Balans = bezit en schulden op 31.12.2023

Verbeterpunten : waardering van de werken van burgerlijke bouwkunde (bruggen, wegen, zeesluizen ...), de terreinen en gebouwen en het kunstpatrimonium

	2023	2022		2023	2022
ACTIVA			PASSIVA		
Immateriële vaste activa	20,4	11,2	Herwaarderingsmeerwaarden	10.178,8	9.987,9
Materiële vaste activa	22.930,3	22.504,4	Reserves	9,1	8,9
Financiële vaste activa	23.409,4	20.103,1	Overgedragen resultaat	-2.943,2	- 906,3
			Kapitaalsubsidies	92,1	5,8
VASTE ACTIVA	46.360,1	42.618,7	EIGEN VERMOGEN	7.336,8	9.096,3
			VOORZIENINGEN	1.763,1	1.537,3
Vorderingen op meer dan één jaar	942,1	3.011,6	Schulden op meer dan één jaar	28.516,9	24.354,3
Voorraden en bestellingen in uitvoering	172,7	0,6	Schulden op ten hoogste één jaar	13.510,0	13.176,9
Vorderingen op ten hoogste één jaar	4.550,8	2.912,9	<ul style="list-style-type: none"> Schulden > een jaar die binnen het jaar vervallen 	462,7	723,8
Geldbeleggingen	50,5	2,3	<ul style="list-style-type: none"> Financiële schulden 	3.236,7	1.824,8
Liquide middelen	0,0	0,0	<ul style="list-style-type: none"> Handelsschulden 	804,5	638,3
			<ul style="list-style-type: none"> Schulden m.b.t. belastingen, bezoldigingen en sociale lasten 	1.431,3	1.422,1
			<ul style="list-style-type: none"> Vooruitbetalingen 	0,0	1,9
Overlopende rekeningen	1.017,2	1.365,7	<ul style="list-style-type: none"> Overige schulden 	7.574,8	7.587,8
			Overlopende rekeningen	1.966,6	1.747,0
VLOTTENDE ACTIVA	6.733,3	7.293,1	VREEMD VERMOGEN	43.993,5	39.278,1
TOTAAL	53.093,4	49.911,7	TOTAAL	53.093,4	49.911,7

Resultatenrekening = kosten en opbrengsten in 2023

Het positieve resultaat voor 2022 was in belangrijke mate te danken aan een eenmalige opbrengst (inboeken van de zeesluizen en de kunstwerken van het KMSKA).

Zonder deze éénmalige opbrengsten zou het resultaat negatief zijn.

In 2023 zijn er geen grote eenmalige opbrengsten, dus het resultaat is negatief.

Ten gronde: van 2018 tot en met 2023 lagen de recurrente bedrijfsopbrengsten steeds lager dan de recurrente bedrijfskosten en was er dus structureel een negatief resultaat, tenzij er grote eenmalige opbrengsten waren.

	2023	2022
Omzet	196,0	188,0
Andere bedrijfsopbrengsten	53.603,6	48.372,6
Niet recurrente bedrijfsopbrengsten	158,5	5.574,6
Bedrijfsopbrengsten	53.958,1	54.135,2
Handelsgoederen	-166,8	3,6
Diensten en diverse goederen	1.708,1	1.588,3
Bezoldigingen, sociale lasten en pensioenen	1.732,0	1.484,1
Afschrijvingen, waardeverminderingen en voorzieningen	688,2	2.339,3
Andere bedrijfskosten	51.137,6	47.343,1
Niet recurrente bedrijfskosten	275,9	201,3
Bedrijfskosten	55.375,0	52.959,8
Resultaat	-1.416,9	+1.175,4
Financiële opbrengsten	237,6	145,5
Financiële kosten	857,3	219,4
Resultaat van het boekjaar	-2.036,6	+1.101,5

Toelichting (Vol. 6.14) : sterk uitgebreid, maar nog verbeteringen mogelijk

Belangrijke rechten / verplichtingen ontbreken nog, bijv.:

- hangende problematieken van het overlegcomité met de federale overheid met de daaraan gekoppelde potentiële rechten en verplichtingen;
- lange termijnhuurcontracten;
- toegezegde investeringsprojecten (o.m. pilootlijn Imec, decarbonisatie ArcelorMittal);
- toegezegde EU-subsidies (andere dan RRF);
- samenwerkingsovereenkomst Aquafin inzake de financiering van investeringen

Zie ook artikel in het Rekeningenrapport over 2022:

"Budgettaire risico's uit toekomstige en voorwaardelijke verplichtingen en engagementen van de Vlaamse overheid" (pp. 86-113).

Algemene rekening

2 uitvoeringrekening begroting

**Oordeel: zonder voorbehoud
(goedkeuring)**

Begrotingsuitvoering Vlaamse ministeries en DAB's

	2022 uitvoering	2023 begroting	2023 uitvoering
Begrotingsuitvoering ministeries			
Ontvangsten	47.520,7	53.062,5	52.665,4
Uitgaven	-52.855,0	-61.444,2	-58.086,7
Resultaat	-5.334,3	-8.381,8	-5.421,3
Opbrengst leningen	3.016,0	5.868,2	4.572,9
Aflossing leningen	-311,8	-153,7	-153,5
Resultaat ministeries inclusief schuld	-2.630,1	-2.667,2	-1.001,9
Begrotingsuitvoering DAB's			
Ontvangsten	1.820,6	3.035,0	2.207,4
Uitgaven	-1.730,9	-3.035,0	-2.247,6
Resultaat DAB's	89,7	0,0	-40,1
Begrotingsresultaat	-2.540,4	-2.667,2	-1.042,0

Begrotingsresultaat ministerie bijna 3 miljard euro beter dan geraamd

- Ontvangsten in lijn met ramingen
- Vooral lagere uitgaven (provisies ...)
- Herverdeling provisioneel krediet van overbruggingsleningen naar participaties
- Minder schuldopname nodig

Begrotingsaansturing gebeurt veeleer op basis van geconsolideerde cijfers van ministerie en rechtspersonen

3 ESR-geconsolideerde rekening
Vlaamse overheid

**Oordeel: zonder voorbehoud
(goedkeuring)**

ESR-geconsolideerde rekening Vlaamse overheid

	2023	2022	2021
Algemene rekening			
Ontvangsten	56.873,5	50.614,8	48.083,1
Uitgaven (na eliminatie interne stromen)	-33.000,6	-30.103,4	-27.476,0
Saldo	23.872,9	20.511,4	20.607,1
Vlaamse rechtspersonen			
Ontvangsten (na eliminatie interne stromen)	7.856,5	7.719,3	7.533,4
Uitgaven	-32.427,9	-29.979,7	-28.476,9
Saldo	-24.571,4	-22.260,4	-20.943,5
Eliminaties			
Kapitaalverstrekkingen en participaties (ESR 8)	2.145,9	1.274,3	1.096,8
Schuldverrichtingen (ESR 9)	-3.713,3	-1.609,3	-3.506,7
Totaal eliminaties	-1.567,4	-335,0	-2.409,9
ESR-vorderingensaldo economische hergroepering	-2.265,8	-2.084,0	-2.746,5
ESR-correcties	-138,3	5,5	-3,5
ESR-vorderingensaldo Vlaamse Gemeenschap	-2.404,0	-2.078,5	-2.749,9

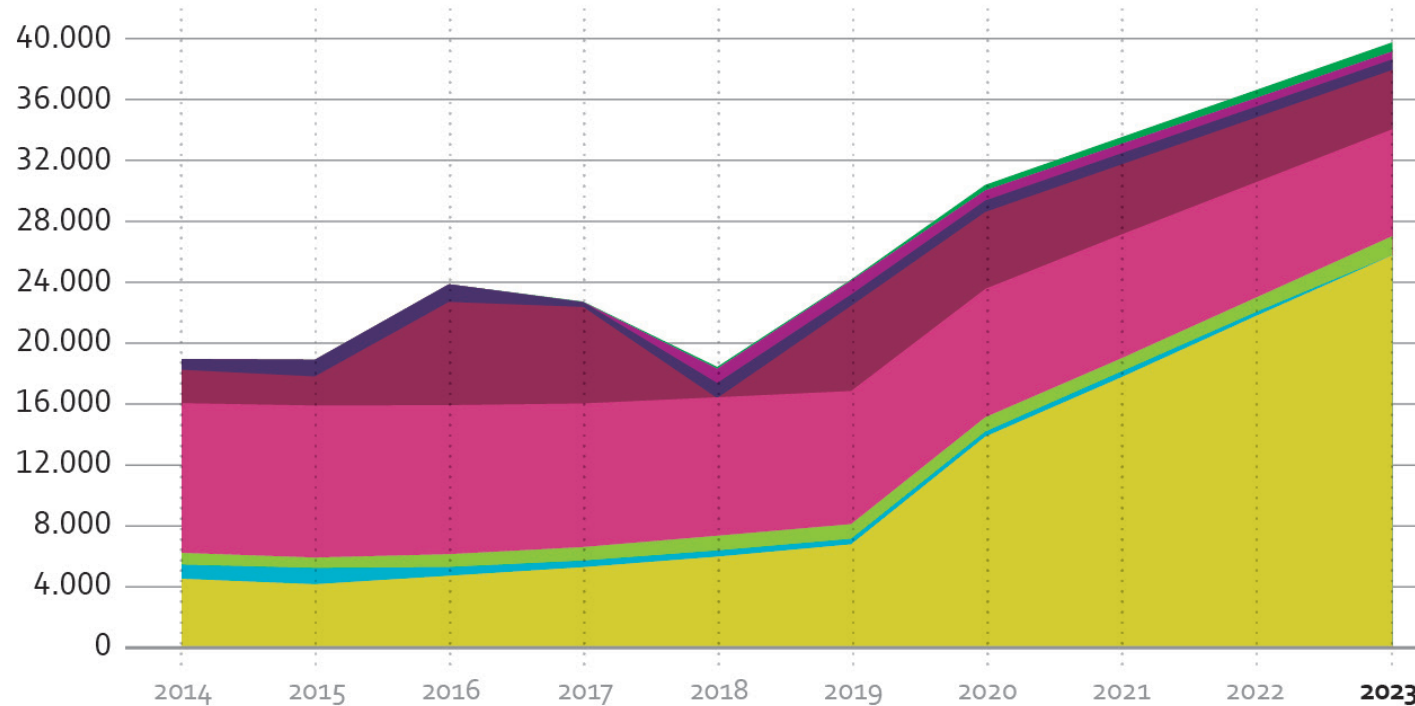
Consolidatiekring daalt van 149 naar 128 geconsolideerde entiteiten

- Materialiteitsdrempel gestegen van 5 naar 7 mln euro: 13 entiteiten
- Erkende kredietmaatschappijen bij financiële instellingen: 10 entiteiten
- Herstructurering wonen: 2 entiteiten
- FJW in Opgroeien Regie
- Nieuw: DNB, VMRI, KAGB, Clean Vision Invest, Leuven Connected

Vorderingensaldo beter dan geraamde tekort van -3.067,1 miljoen euro

- Zowel hogere ontvangsten (bij rechtspersonen)
- Als lagere uitgaven (provisies, FIO, Waterweg)

Evolutie van de geconsolideerde schuld: + 3,1 miljard euro

Geconsolideerde schuld steeg in 2022 van 33,4 naar 36,5 miljard euro (+3,1 miljard euro of 9%) en stijgt in 2023 verder naar 39,5 miljard euro (+ 3 miljard euro of 8%)

BA 2024 Geraamde geconsolideerde schuld 2024: stijgt verder door naar 41,6 miljard euro
BO 2025 nog in onderzoek

Schuldratio 2023 = 61,6 %
(= Maastrichtschuld / lopende ESR-ontvangsten)

Netto-actief positie 2023 = -8,1 miljard euro
(-6,0 miljard euro eind 2022)

2

DUIDING BIJ DE BEGROTINGSUITVOERING 2023

.....

- Informatiekwaliteit beleids- en begrotingstoelichting
- Overdrachten van beleidskredieten
- Financiering van de gemeenten via het Gemeentefonds en verwante transfers

Kwaliteit van de BBT bij uitvoering

prestatiebegroting = groeitraject

Vlaamse overheid wil evolueren naar een *performance informed budgeting*.

Gefaseerde invoering:

1. Fase 1 = begrotingskredieten koppelen aan beleidsdoelstellingen (doelstelling – ISE – krediet)

Deze koppeling gebeurt via een tussenschakel: het Inhoudelijk Structuur Element (ISE)

Deze fase is gerealiseerd tijdens de vorige legislatuur.

2. Fase 2 = toevoegen van indicatoren en prestatie-informatie.

Vanaf de begroting 2024.

3. Fase 3: prestatie-informatie systematisch gebruiken als verantwoording bij budgettaire beslissingen.

Vanaf deze legislatuur.

➔ **Publicatie onderzoek “Implementatie van de Vlaamse prestatiebegroting” (17 september 2024)**

De kwaliteit van de BBT's is matig, zowel naar vorm als naar inhoud

	Vorm- vereisten	Inhoudelijke kwaliteit
Algemene items (beschrijving ISE, bijlagen)	~	✓
Beleidsmatige items (strategische en operationele doelstellingen)	✓	✓
Budgettair kader	✓	~
Impulsbeleid (relanceprojecten)	~	~
Integratie beleid en budgettair kader	~	~
Entiteiten (rechtspersonen en DAB's)	~	~
Globale beoordeling	~	~
Prestatie-informatie	✗	✗

Goed

Matig

Slecht

Beoordeling per BBT

Kwaliteit BBT's stagneert of gaat zelfs achteruit

- Vormvereisten (instructies 2023) worden minder strikt nageleefd dan vorig jaar: slechts 5 van de 27 BBT's scoren goed (versus 16 van de 26 BBT's in 2022)
- Inhoudelijk scoren 15 van de 27 BBT's wel goed, wat iets minder is dan de 17 van de 26 BBT's in 2022
- Zwakke scores voor MOW en OV door gebrekkige koppeling tussen doelstellingen, beleidsinitiatieven en budget

	Vormvereisten	Inhoudelijke kwaliteit	Algemene indruk	Evolutie t.o.v. vorig jaar
Financiën en Begroting	✓	✓	✓	=
Economie, Wetenschap en Innovatie	⊖	⊖	⊖	=
Onderwijs en Vorming	✗	⊖	✗	↓
Welzijn, Volksgezondheid en Gezin	⊖	⊖	⊖	=
Cultuur	⊖	⊖	⊖	=
Jeugd	⊖	⊖	⊖	=
Media	✓	⊖	⊖	=
Sport	⊖	⊖	⊖	=
Werk en Sociale Economie	⊖	⊖	⊖	=
Landbouw	⊖	⊖	⊖	=
Zeevisserij	⊖	⊖	⊖	=
Mobiliteit en Openbare Werken	✗	⊖	✗	↓
Dierenwelzijn	⊖	✓	⊖	=
Energie en Klimaat	⊖	✓	⊖	↓
Omgeving en Natuur	⊖	✓	⊖	↓
Onroerend Erfgoed	✓	✓	✓	↑
Wonen	⊖	✓	⊖	↓
Binnenlands Bestuur, Stedelijk Beleid	✓	✓	✓	=
Brussel	⊖	✓	⊖	↓
Digitalisering en Interne dienstverlening	⊖	✓	⊖	↓
Gelijke kansen, Inburgering en Integratie	⊖	✓	⊖	↓
HR en Audit Vlaamse overheid	⊖	✓	⊖	↓
Justitie en Handhaving	⊖	✓	⊖	↓
Ondersteuning VR en Rampenschade	⊖	⊖	⊖	↓
Toerisme	⊖	✓	⊖	↓
Vlaamse Rand	✓	✓	✓	=
Armoedebestrijding	⊖	✓	⊖	↓

Overdrachten van beleidskredieten via begrotingsruiters

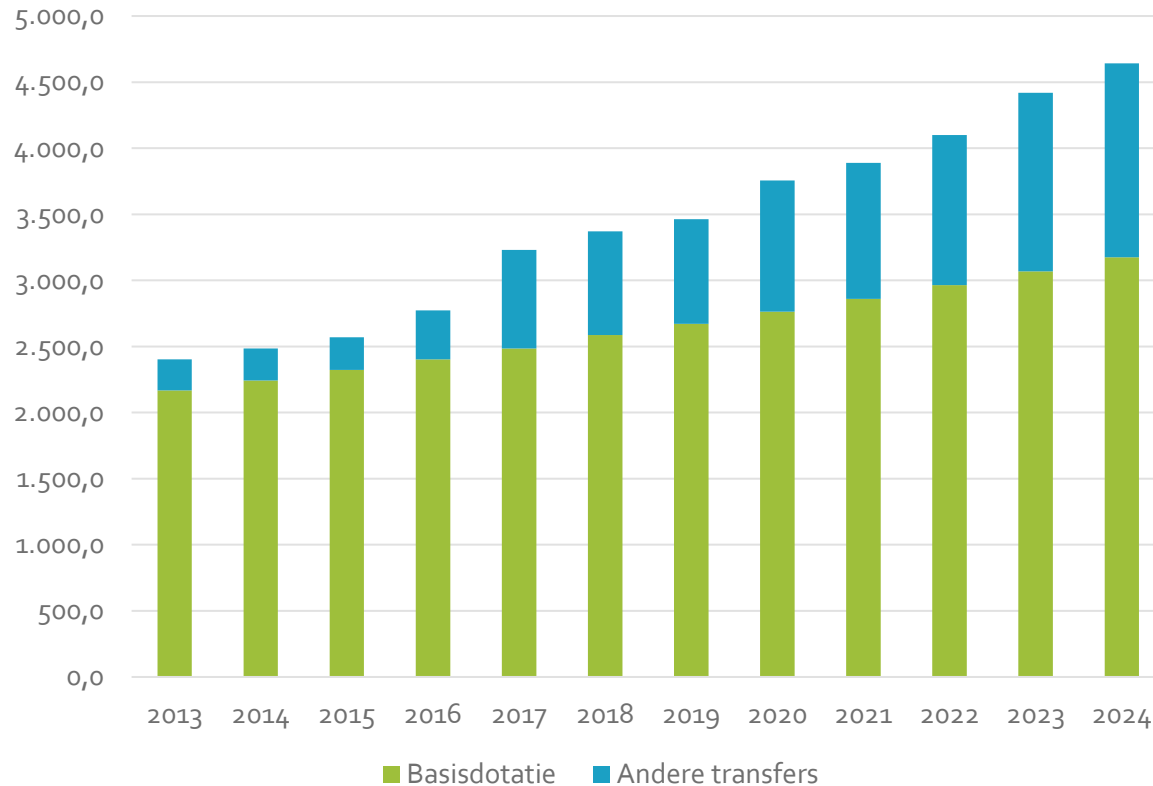
Omschrijving	Overdracht VAK eind 2022	Over te dragen VAK eind 2023
Participaties – FINANCIËN EN BEGROTING	93,9	843,9
Werking en Toelagen - LEEFBAARHEIDSPROJECTEN RING OM ANTWERPEN	286,9	303,6
Provisies - PROVISIE ONDERSTEUNING PROGRAMMATISCHE AANPAK STIKSTOF (PAS)	324,4	244,4
Provisies - KLIMAATFONDS	178,9	180,0
Provisies - AANPASSING VAN DE LONEN (INDEX) + BUFFER	123,6	172,4
Provisies – REPOWER EU	-	158,3
Participaties - COFINANCIERING SPOOR	118,0	109,3
Werking en Toelagen - SAMENWERKING MET NEDERLAND (SLUIS TERNEUZEN)	20,9	78,4
Provisies - VERSNELLING WONINGRENOVATIE EN HERNIEUWBARE ENERGIE	80,9	0,0
	<i>Andere</i>	<i>337,8</i>
	Totaal	2.416,0

Overdrachten van beleidskredieten via begrotingsfondsen

Begrotingsfondsen	Overdracht VAK		Overdracht VEK	
	2022	2023	2022	2023
Klimaatfonds	72,1	652,8	101,0	688,4
Energiefonds	85,3	167,0	183,7	282,0
Verkeersveiligheidsfonds	113,7	91,3	173,2	172,0
Onroerende goederen (deel bouwprojecten)	25,6	21,7	64,8	62,1
Terugvordering lonen onderwijs	158,4	159,0	158,4	159,0
Andere	202,9	188,9	251,6	232,4
Totaal	658,0	1.280,7	932,6	1.596,0

Financiering van de gemeenten via gemeentefonds en transfers

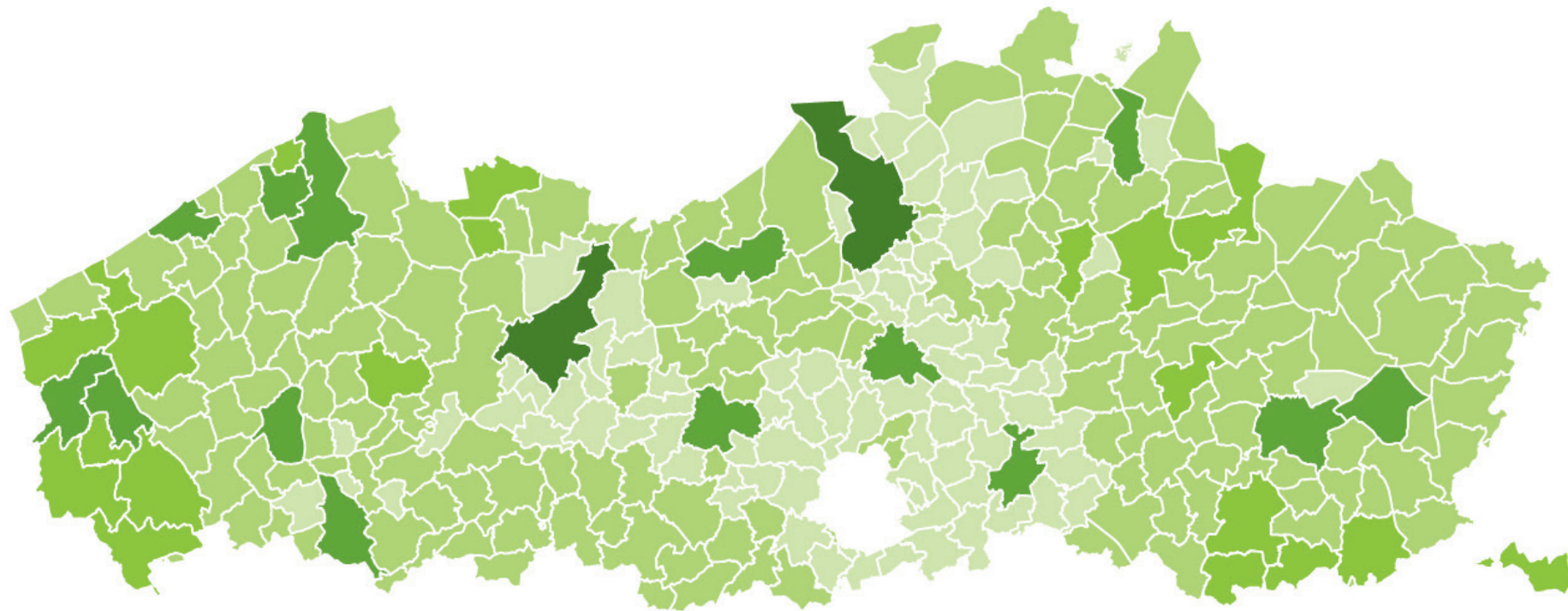
Evolutie gemeentefinanciering

- Gemeentefondsdecreet regelt de basisfinanciering van steden en gemeenten rekening houdend met hun specifieke omstandigheden
- Basisdotatie (bestaande uit vijf deeltransfers) met vaste groeivoet van 3,5%
- Doorheen de jaren aangevuld met tal van bijkomende transfers om specifieke noden op te vangen
- Aandeel van die bijkomende transfers neemt stelselmatig toe: van 10% van de basisdotatie in 2013 naar bijna 50% in 2024

Nood aan een actualisatie?

Financiering van de gemeenten – per inwoner

150 - 325 euro
(88 gemeenten)

325 - 500 euro
(180 gemeenten)

500 - 680 euro
(24 gemeenten)

680 – 925 euro
(11 centrumsteden en
drie uitgestrekte West-Vlaamse landelijke gemeenten)

1.750 – 1.850 euro
(Antwerpen en Gent)

Knelpunten

- **Waarborgregelingen** onbeperkt in de tijd
- **Basisdotatie:** verdeelsleutels soms onvoldoende onderbouwd en niet altijd actueel
- **Toenemend aantal transfers:** meer complexiteit en minder transparantie

Het Rekenhof beveelt aan het gemeentefonds te actualiseren en de doelstellingen, criteria, parameters en verdeelsleutels te optimaliseren.